

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

גמ"ר 17-02-2860 פרקליטות מחוז ירושלים
פלילי נ' טהה

בפני כבוד השופטת שרית זוכוביצקי-אורי

בעניין: פרקליטות מחוז ירושלים פלילי

המאשימה

נגד

באסם טהה

הנאשם

גזר דין

העבירה והעבר

הנאשם הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירות של גרם מוות ברשלנות בניגוד לסעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 ונהיגה ללא פוליסת ביטוח בת תוקף בניגוד לסעיף 2(ב) לפקודת ביטוח רכב מנועי, התש"ל - 1970.

עובדות המקרה בהתאם להכרעת הדין הן כי ביום 2.8.16 בשעה 10:38 נהג הנאשם ישר בנתיב השמאלי מבין שניים בכיוון נסיעתו, ברחוב שמואל בייט בירושלים. בהתקרבו לצומת מרומזר הפך המופע ברמזור בכיוון נסיעתו לירוק מהבהב. הנאשם שנסע במהירות 60 קמ"ש לא האט, נסע בנסיעה רצופה ואף הגביר מהירות כדי להספיק לחצות את הצומת וחצה את קו העצירה כשהמופע ברמזור היה צהוב. אותה שעה חצתה הולכת הרגל גב' פנינה גוזלן כבת 80 (להלן: "המנוחה") את מעבר החציה בצומת כשמופע הרמזור בכיוון חצייתה אדום. הנאשם פגע במנוחה, הסיט את רכבו שמאלה לכיוון גדר ההפרדה ובלם את הרכב. בעקבות פגיעת הרכב סבלה המנוחה מפגיעה רב מערכתית ומותה נקבע זמן קצר לאחר פינויה לבית החולים.

בהכרעת הדין קבעתי כי הנאשם התרשל בכך שלא האט ובלם את הרכב קודם חציית הצומת על אף שהמופע ברמזור התחלף לירוק מהבהב ולצהוב. עם זאת קבעתי בהכרעת הדין כי

למנוחה אשם תורם גבוה בשיעור של 50% ולכך תהיה השלכה משמעותית לעניין העונש שיוטל על הנאשם.

הנאשם בן 49, בעל רישיון נהיגה משנת 1991 ולחובתו 18 הרשעות קודמות בתעבורה רובן המכריע מסוג ברירת משפט. בחודש יוני 2016 חודשיים בלבד לפני התאונה הורשע הנאשם בעבירה של אי ציות לאור אדום. אין לנאשם עבר פלילי.

תסקיר שירות המבחן

הנאשם נשוי ואב ל-10 ילדים (2 ילדים נפטרו) ועימו מתגוררת אימו בת ה-90. שירות המבחן התרשם כי הנאשם דמות דומיננטית בטיפול בבני משפחתו וחלקם זקוקים לטיפול היומיומי בשל בעיות בריאות משמעותיות. אחת מבנותיו של הנאשם נפטרה מלוקמיה בהיותה בת 7 והוא היה בדרכו לבית החולים בו אושפזה עובר לתאונה דנן. העובדת הסוציאלית המטפלת במשפחה הביעה דאגה ליכולת תפקוד המשפחה אם יוטל על הנאשם עונש מאסר בפועל. הנאשם אינו עובד מספר חודשים בשל פגיעה ברגליו שנגרמה עקב תאונה דרכים אחרת בה היה מעורב שלא באחריותו.

הנאשם סובל מייסורי מצפון קשים עקב גרימת מותה של המנוחה וכדי לכפר על מותה צם וחילק צדקה. הנאשם הביע נכונות להשתלב בקבוצת טיפול בשירות המבחן וכן בהליך צדק מאחה עם משפחת המנוחה.

שירות המבחן המליץ להטיל על הנאשם מאסר בדרך של עבודות שירות, צו מבחן למשך שנה וחצי כדי ללוותו ולשבצו בקבוצה טיפולית לאנשים שהורשעו בגרם מוות ברשלנות מאסר מותנה, קנס, פיצוי ופסילה על תנאי.

טיעונים לעונש

טיעוני המאשימה לעונש

המאשימה טענה כי הערך המוגן העיקרי שנפגע הוא ערך חיי אדם. המאשימה הפנתה לע"פ 6755/07 אלמוג נ' מדינת ישראל, לא פורסם מיום 16.11.09, שבו נקבעו 3 כללים לגזירת דינו של נאשם שהורשע בעבירה של גרם מוות ברשלנות עקב תאונת דרכים. כלל אחד הוא שככלל הענישה ההולמת בעבירה זו היא מאסר בפועל וזאת בשל עקרון קדושת החיים, משיקולי הרתעה ולנוכח הפגיעה הקשה במשפחתו ובקרוביו של המנוח.

כלל שני הוא כי אין ליחס לנסיבותיו האישיות של הנאשם בעבירה זו, שאינה מלווה בכוונה פלילית משקל רב בשל אופייה המיוחד וכיוון שלרוב היא מבוצעת על ידי אנשים נורמטיביים שהנאשם אינו שונה מהם. כלל השלישי הוא שעונש המאסר ייגזר בהתאם לדרגת הרשלנות.

המאשימה הפנה להכרעת הדין וטענה כי דרגת רשלנותו של הנאשם היא לכל הפחות בינונית בשל המשך נסיעתו ללא האטה גם כשהרמזור הירוק הבהב 3 שניות וכניסתו לצומת באור צהוב. לטענתה האשם התורם של המנוחה אינו עולה כדי ניתוק קשר סיבתי ורשלנות הנאשם עומדת בפני עצמה.

לטענת המאשימה בנסיבות המקרה נע מתחם הענישה בין 8-16 חודשי מאסר בפועל. המאשימה הפנה ל-3 פסקי דין המתייחסים לרף הענישה בתאונת דרכים עקב אי ציות לרמזור. בשניים מתוכם הושת על הנאשם מאסר בפועל גם כאשר הוא חצה את הצומת ברמזור ירוק והולך הרגל חצה באדום. לטענתה שירות המבחן רואה לנגד עיניו את שיקומו של הנאשם ולכן אין בכך כדי לחייב את בית המשפט. בנוסף ביקשה המאשימה להשית על הנאשם פסילה של 8-12 שנים, מאסר על תנאי, פסילה על תנאי ופיצוי סמלי לעיזבון המנוחה.

ב"כ המאשימה ביקש להתחשב לחומרה בעברו התעבורתי של הנאשם הכולל 18 הרשעות מתוכן הרשעה בעבירה של נסיעה ברמזור אדום ואי ציות לתמרור עצור, את העובדה שהנאשם לא לקח אחריות על מעשיו דבר שקיבל ביטוי בתסקיר, גם בניהול ההליך וכן בעדותו הכבושה. לטענתה המלצת שירות המבחן להימנע מהטלת מאסר בפועל מבוססת על נסיבותיו האישיות של הנאשם שאינן מצדיקות סטייה ממאסר בפועל. ב"כ המאשימה הפנה ל-3 פסקי דין בהם הוטל על הנאשם מאסר בפועל גם כאשר נסיבותיו האישיות היו חמורות יותר.

טיעוני הנאשם לעונש

ב"כ הנאשם הפנה לקביעת הרשלנות התורמת של המנוחה שנקבעה בהכרעת הדין. לטענתו לא הייתה לנאשם חובת זהירות מוגברת כלפי הולכת הרגל כיוון שחצתה את מעבר החציה באור אדום. לטענתו יתכן ורכב אחר פגע במנוחה וכי מדובר בתאונה בלתי נמנעת מרגע שיכול היה הנאשם, אשר נסע במהירות המותרת, להבחין במנוחה.

לטענתו יש ליחס לנאשם רשלנות נמוכה כיון שחצה את הצומת ברמזור צהוב בשעה שבמעבר החציה דלק אור אדום והפנה לפסק דין 475/69 ולפסקי דין נוספים אליהם אתייחס בהמשך.

ב"כ הנאשם טען כי יש לקבוע את העונש לפי חלקו היחסי של הנאשם בגרם התאונה הנובע ממכלול הנסיבות מהן עולה אשמה התורם של המנוחה ובהתכנות של פגיעת

רכב נוסף במנוחה. לטענתו בנסיבות אלה מתחיל מתחם הענישה משל"ץ ועד עבודות שירות ופסילת מינימום ועד פסילה של 7 שנים, קנס ופיצוי.

ב"כ הנאשם ביקש להתחשב בנסיבותיו האישיות של הנאשם העולות מהתסקיר, לעובדה שהנאשם נטל אחריות על מעשיו ושיתף פעולה עם רשויות החוק לאחר קרות התאונה, לנסיבות חייו הקשות של הנאשם להם יש קשר ישיר לקרות התאונה היות והנאשם היה בדרכו לבית החולים בו אושפזה ביתו. לטענתו עברו התעבורתי של הנאשם אינו מכביד, הוא לא נפסל עד לתום ההליכים בעקבות התאונה ומאז ועד היום לא נזקפו לחובתו עבירות תעבורה נוספות.

ב"כ הנאשם בקש לחרוג לקולה ממתחם הענישה בשל נסיבותיו המיוחדות של הנאשם ונסיבות המקרה, ולכל הפחות לאמץ את האמור בתסקיר העולה בקנה אחד עם האמור בדו"ח ועדת דורנר על כך שאין טעם לקדם את ההרתעה באמצעות השתת עונשי מאסר כשמדובר ברשלנות ברף הנמוך בפרט כשאין מדובר בנאשם עם דפוס עברייני מובהק, ומשכך הזנק במאסר רב מהתועלת. עוד טען כי הנאשם ניהל את הליך ההוכחות בצדק וכי קביעות בית המשפט בהכרעת הדין מוכיחות זאת.

הנאשם הביע צער על המקרה ואמר כי הוא חושב על התאונה בכל יום. הנאשם בקש רחמים על ילדיו בשל היותו הורה משמעותי עבורם.

חוות דעת הממונה על עבודות השירות

הממונה על עבודות השירות מצא את הנאשם כשיר לבצע עבודות שירות והמליץ על השמתו בבית חולים הדסה הר הצופים.

חומרת העבירה ומתחם הענישה

הקטל בכבישי הארץ שהינו מכת מדינה מזה שנים רבות וחומרתה של עבירת גרם מוות ברשלנות הפוגעת בערך המקודש של קדושת החיים הובילו את בתי המשפט פעם אחר פעם למסקנה, כי הענישה המחייבת הינה מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח.

הנאשמים בעבירה זו הינם לא פעם אנשים נורמטיביים, שגם עולמם חרב עליהם לאחר שגרמו למותו של אדם אחר. עם זאת לא יכולה להיות סימטריה בין סבלו של הנאשם בעבירה לסבלה של משפחת הקורבן. בהטלת עונש המאסר על מי שגרם ברשלנות למותו של אדם בתאונת דרכים מובעת עמדה תקיפה וברורה כנגד נגע תאונות הדרכים והגנה על ערך קדושת החיים.

כדברי בית המשפט העליון למשל ברע"פ 2996/13 נייאזוב נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 13.8.14):

"הם (-עונשי מאסר, ש.ז.א) משקפים את הצורך במאבק בקיפוח חיי אדם בדרכים, המהוה, למרבה הצער, תופעה שכיחה במחוזותינו, ומדיניות הענישה משקפת את היחס לקדושת חיי אדם. האמת תורה זרחה, כי הענישה במקרי גרימת מוות ברשלנות בגדרי תאונות דרכים או תאונות אחרות היא אתגר קשה, שכן עסקינן ככלל בנאשמים נורמטיביים שמעדו והתרשלו בהיסח הדעת של רגע, וחרב עולמן של שתי משפחות; בראש וראשונה, וברמה עילאית, של משפחת הקרבן שקופדו חייו בשל רשלנות; אליה נכמר הלב. אך במרבית המקרים ישנה גם טראומה לפוגע ולמשפחתו, לא רק בשל הענישה אלא בשל המעשה, ומאמינים אנו איפוא כי הנאשמים מתייסרים אף הם, בכלל וגם בפרשה שלפנינו. כפי שאמרו זאת בתי המשפט הקודמים בתיקים אלה שלפנינו, מלאכת גזירת הדין בכגון דא קשה היא מן הרגיל, וכדברי הנשיא שמגר בר"ע 530/84 שפר נ' מדינת ישראל, פ"ד לח (4) 162, 163... שאנו דנים בעבירה שאינה כרוכה בפגמים מוסריים או בשחיתות, אלא ביטויה כידוע לכולנו, באופן התנהגותו של האדם הנוהג ברכב'. מכל מקום, בנסיבות אלה של אבדן חיים, לעובדת מותם של הקרבנות ולקדושת חייהם נודעת חשיבות רבה בענישה; עוד משכבר הימים כתב מ"מ הנשיא זילברג (ע"פ 211/66 שפירא נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד כ (3) 375, 382, (1966)) דברים אלה שלא פג טעמם: 'לי נראה כי הוראת המינימום האמורה בסעיף 64 של פקודת התעבורה (נוסח חדש) באה לטעת בלב האזרח יחס של הכרת כבוד מיוחדת בפני קדושת החיים, ולכן משהוכחה רשלנותו של הפוגע הממית שומה עלינו להטיל עליו עונש מאסר, חוץ אם אשמתו היא כקליפת השום ממש - דבר שלא אירע במקרה שלפנינו'."

עקרון הגמול בענישה הוא אחד מעקרונות היסוד בשיטת המשפט. אין המדובר בצורך בנקם אלא בהתוויית דרך הענישה כנגד מי שחטא כלפי החברה. כל חברה מתוקנת המבקשת לשמור על חוסנה ולהגן על הפרטים בה צריכה לשמר את זכותה

להעניש את מי שחטא כלפיה או כלפי מי מפרטיה, הגם אם אין בעונש כדי לרפא או להשיב לאחור את תוצאות מעשיו של הנאשם.

כדברי בית המשפט בע"פ 6358/10 קבהא נ' מדינת ישראל, לא פורסם (מיום 24.3.11):

"עם כל הצער שבדבר סבורני כי יש ליתן במקרה דנן משקל מכריע לשיקולי הגמול וההרתעה ואין בנסיבותיו האישיות של המערער כדי להקטין את הצורך בהעדפת האינטרס הציבורי כי על המורשעים בעבירת גרם מוות ברשלנות יוטל עונש מאסר בפועל, כך שיועבר לכלל החברה מסר חד וברור כי יש להקפיד על חוקי התנועה על מנת להילחם בנגע תאונות הדרכים, הגובה מחיר כבד מדי יום."

בסעיף 64 לפקודה נקבע כי העונש בעבירה של גרם מוות ברשלנות נע בין מאסר של 6 חודשים בעבודות שירות ועד 3 שנות מאסר בפועל.

בע"פ 6755/07 אלמוג נ' מדינת ישראל, לא פורסם מיום 16.11.09, נקבעו הכללים המנחים למלאכת גזירת הדין בעבירות של גרם מוות ברשלנות כתוצאה מתאונת דרכים:

"נדמה שקיימים שלושה כללים מנחים בסוגיית הענישה הראויה בעבירה של גרימת תאונת דרכים קטלנית ברשלנות. האחד, ראוי לגזור על נאשם עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה. השני, בדרך-כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם ע"י אנשים נורמטיביים. השלישי, אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות."

קביעת רף הענישה תתבצע על פי מידת הרשלנות של הנאשם. לצורך קביעת רמת הרשלנות יש לבחון את נסיבות גרימת התאונה, האם מדובר ברשלנות רגעית או רשלנות נמשכת, האם התלוו לרשלנות זו עבירות תעבורה נוספות והאם ישנו אשם תורם מצד ג'. עוד התייחסו בתי המשפט למספר הנפגעים כאלמנט לקביעת העונש.

גם בע"פ (ת"א) 40285-10-15 מדינת ישראל נ' פישמן, מיום 21.12.15, נקבע כי אין להסתכל על מתחם הענישה בגרימת מוות ברשלנות בתאונת דרכים כמקשה אחת

ויש לבודד מתחמים לפי רמת הרשלנות. [הערעור לבית המשפט העליון נדחה ברע"פ 501/16 פישמן נ' מדינת ישראל, מיום 14.2.16]

בקביעת מתחם הענישה אתייחס לפסקי דין בהם הורשע נאשם בגרימת תאונה אשר גרמה למותו של אדם בנסיבות דומות כשגם למנוח או לצד ג' יש אשם תורם. כמו כן אתייחס לפסקי הדין אליהם הפנו הצדדים.

פסקי הדין אליהם הפנתה המאשימה

בגמ"ר (חי) 2200-11-13 **מדינת ישראל נ' פלוני**, מיום 1.4.15, הורשע נאשם קטין על סף הבגירות בעבירות של גרם מות ברשלנות, אי ציות לרמזור אדום ונהיגה במהירות בלתי סבירה. הנאשם שנסע במהירות בלתי סבירה נכנס לתוך צומת מרומזרת כשהרמזור בכיוון נסיעתו התחלף לאדום וזאת לאחר שהבחין בהתחלפות המופעים ברמזור לירוק מהבהב ולצהוב. הנאשם פגע קשה בהולכת רגל בת 16 שחצתה את מעבר החציה כשהמופע ברמזור בכיוון חצייתה היה אדום וגרם למותה. באותו מקרה נסע מימין לנאשם רכב אחר שהאט ועצר לפני הכניסה לצומת. בית המשפט קבע כי מדובר ברשלנות הנאשם בלבד והשית עליו מאסר בן 8 חודשים, 8 שנות פסילה, מאסר על תנאי, פסילה על תנאי, קנס ו- 40,000 ₪ פיצוי למשפחת המנוחה.

בע"פ (ת"א) 68234-10-13 **וילר נ' מדינת ישראל**, מיום 16.1.14, נדחה ערעור הנאשם וערעור שכנגד בין השאר על עונשו של הנאשם שהורשע בגרם מוות ברשלנות לאחר שפגע בהולך רגל שחצה את הכביש כשבכיוון חצייתו אור אדום בשעת חשיכה. בית המשפט קבע כי להולך הרגל אשם תורם בקרות התאונה. לנאשם עבר תעבורתי מקל והתסקיר בעניינו היה חיובי. בית המשפט השית על הנאשם 6 חודשי מאסר מתוכם חודשיים במאסר ממש והיתר בעבודות שירות, פסילה למשך 8 שנים, מאסר על תנאי ותשלום פיצויים לעיזבון המנוח בסך 40,000 ₪. בית המשפט המחוזי דחה את הערעורים עם זאת ציין, כי בית המשפט עשה חסד עם המערער בפיצול התקופה למאסר ממש ולמאסר בעבודות שירות וכי זו סטי יח לקולה ממתחם הענישה.

בעפ"ת (י-ם) 41847-04-18 **כהן נ' מדינת ישראל**, מיום 25.12.18, נדחה ערעורו של נאשם שהורשע בעבירת גרם מוות ברשלנות. הנאשם נסע במהירות גבוהה מהמותר (75 קמ"ש במקום 50 קמ"ש), חצה צומת כשמופע הרמזור בכיוון נסיעתו היה ירוק ופגע בהולך רגל שחצה במעבר חציה כשהרמזור להולכי רגל צריך להיות אדום אך עקב תקלה לא דלקה בו הנורה. הולך הרגל נפל על הכביש והנאשם פגע בו לאחר ששכב על הכביש עקב נפילתו. בית המשפט קבע כי דרגת רשלנותו של הנאשם הייתה נמוכה, וכי לו היה נוסע במהירות המותרת או אף 65 קמ"ש התאונה הייתה יכולה להימנע. בית המשפט השית על הנאשם מאסר בן 9 חודשים, פסילה למשך 6 שנים, מאסר על תנאי, פסילה על תנאי ופיצוי בסך 25,000 ₪ למשפחת המנוח.

פסקי הדין אליהם הפנה ב"כ הנאשם

בע"פ (י-ם) 8278/04 **אלא נ' מדינת ישראל**, מיום 26.7.04, נדחה ערעורו של נאשם שהורשע בגרימת מוות ברשלנות. הנאשם שנסע במהירות המותרת וסונוור מהשמש פגע בהולכת רגל שחצתה שלא במעבר חציה או בסמוך אליו. בית המשפט השית על הנאשם 4 חודשי מאסר בעבודות שירות, מאסר על תנאי ו-3 שנות פסילה.

בע"פ (י-ם) 30396/06 **עמדי נ' מדינת ישראל**, מיום 3.5.07, נדחה ערעורו של נאשם שהורשע בגרימת מוות ברשלנות לאחר שגרם למותו של הולך רגל שחצה את הכביש שלא במעבר חציה ולא בקרבתו. בפסק הדין נקבע כי הנאשם אחראי לתאונה היות ולא הבחין בהולך הרגל ולא נקט באמצעי זהירות על אף שראה קבוצת הולכי רגל עומדים במרכז הכביש. בית המשפט קבל את הטענה כי להולך הרגל היה אשם תורם בכך שחצה את הכביש "בחוסר זהירות מופלג" כלשונו. בית המשפט השית על הנאשם 4 חודשי מאסר בעבודות שירות, פסילה למשך 5 שנים, מאסר על תנאי, קנס ופסילה על תנאי.

בע"פ (חי"י) 868/99 **אבוטבול נ' מדינת ישראל**, מיום 17.2.00, נדחה ערעורו של נאשם, נהג אמבולנס שגרם ברשלנות למותה של הולכת רגל. הנאשם נסע כשמופע הרמזור בכיוון נסיעתו היה ירוק בעוד שהמנוחה חצתה את במעבר חציה כשמופע הרמזור בכיוון חצייתה היה אדום. בית המשפט קבע כי הנאשם התרשל היות ולא שם ליבו לדרך שלפניו והבחין בה רגע לפני האימפקט וזאת כיוון שתשומת ליבו הייתה מופנית לרכב אחר שהגיע לצומת. בית המשפט הטיל על הנאשם חודשיים

בעבודות שירות, מאסר על תנאי, פסילה למשך 3 שנים, קנס וצו מבחן. בית המשפט הבהיר כי העונש מקל מאוד ודחה את הערעור.

בגמ"ר (ת"א) 3435-10-14 **מדינת ישראל נ' מזרחי**, מיום 28.6.15, הורשע נאשם בגרימת מוות ברשלנות של הולך רגל במעבר חציה. הנאשם נהג במלגזה ולא הבחין בהולך הרגל שנכנס לכביש מבלי לשים לב למלגזה המתקרבת וכשהוא נושא לוח פלסטי גדול שהסתיר חלק ניכר ממנו (רשלנות תורמת מסוימת). נקבע כי הנאשם התרשל ברף הבינוני ומשכך מתחם הענישה הרלוונטי לעבירה ונסיבותיה נע בין 6 חודשים ל- 18 חודשי מאסר בפועל ופסילה הנעה בין 7 שנים ל-15 שנים. לנאשם עבר תעבורתי הכולל שתי הרשעות בעבירה של אי מתן זכות קדימה להולך רגל. על הנאשם הוטלו 6 חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריה, פסילה למשך 7 שנים, מאסר על תנאי של 6 חודשים ופיצוי בסך 6,000 ₪.

בגמ"ר (ת"א) 211-03-14 **מדינת ישראל נ' גואטה**, מיום 11.9.14 (להלן: "**פסק דין גואטה**"), אושר הסדר טיעון. על פי העובדות נסע הנאשם ברמזור צהוב שקדם לו מופע ירוק מהבהב ואילו המנוח שנסע בקטנוע נכנס לצומת כשברמזור בכיוונו דלק אדום. בשל הרשלנות התורמת של המנוח הוטלו על הנאשם של"צ בהיקף של 200 שעות, פסילה של 30 חודשים, פיצוי ומאסר על תנאי. לנאשם היה עבר תעבורתי שכלל הרשעה בעבירה של אי ציות לרמזור אדום.

פסקי דין רלוונטיים נוספים

בת"פ (ת"א) 3437/09 **מדינת ישראל נ' זומרפרוינד**, מיום 24.10.10, הורשע נאשם שהינו נהג מונית בגרימת מותה של הולכת רגל שחצתה את מעבר החציה ברמזור אדום בעוד שהוא חצה את הצומת ברמזור ירוק. רשלנות הנאשם התבטאה בכך שלא הבחין בזמן בהולכת הרגל, כאשר היה רכב מימינו שיתכן והסתיר מעיניו את המנוחה לפרק זמן מסוים. בפסק הדין אוזכר רע"פ 10460/07 יהושוע נ' מדינת ישראל שהנסיבות המתוארות בו דומות בו הושתו על נאשם מאסר בעבודות שירות של 6 חודשים, פסילת רישיון ל- 9 שנים וקנס בסך 5000 ₪. על הנאשם הושתו בהסדר טיעון 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, מאסר על תנאי, שלילה לצמיתות מרישיון לרכב ציבורי, פסילה של 3 שנים לרכב רגיל וקנס.

בע"פ (חי"י) 2320/07 **מדינת ישראל נ' רומל**, מיום 27.12.07, הורשע נאשם בגרימת מוות של הולך רגל שהתפרץ לכביש. הנאשם נהג במהירות גבוהה מהמותר. בשל רשלנותו התורמת של המנוח נגזרו על הנאשם 6 חודשי מאסר בעבודות שירות ו-12 שנות פסילה. הערעור התקבל רק באשר לניכוי 90 ימי הפסילה המנהלית מהפסילה שהושתה בגזר הדין. רשות הערעור בבית המשפט העליון אף היא נדחתה (רע"פ 1247/08 מיום 7.9.08).

בע"פ (ב"ש) 35342-12-16 **מדינת ישראל נ' ארז**, מיום 12.7.17, הורשעה נאשמת בגרימת מוות ברשלנות של הולך רגל שחצה במעבר חציה. הנאשמת נסעה במהירות נמוכה אך לא האטה מספיק בהתאם לתנאי הדרך דהיינו בהתחשב בסנוור, לא הבחינה במנוח פגעה בו וגרמה למותו. בגזר הדין נקבע כי רשלנות הנאשמת הייתה ברף הנמוך. על הנאשמת הושתו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, 6 חודשי מאסר על תנאי, פסילה למשך 6 שנים, פיצוי על סך 10,000 ₪ וצו מבחן. לא נקבעה רשלנות תורמת למנוח אך נתנה התייחסות מיוחדת לנושא השיקומי בהרשעה בעבירות של גרם מוות ברשלנות.

בגמ"ר (פ"ת) 6236-09-14 **מדינת ישראל נ' פרבשטיין**, מיום 16.2.17, (להלן: "**פסק דין פרבשטיין**") הורשע נאשם בגרימת מוות ברשלנות. הנאשם פגע בהולך רגל שחצה את הכביש שלא במעבר חציה. בין הצדדים הוסכם כי אין מדובר ברשלנות ברף הגבוה וכי להולך הרגל רשלנות תורמת מסוימת. בית המשפט קבע כי מתחם הענישה לא יכול להיות מתחת למינימום הקבוע בחוק ומשכך קבע כי העונש הראוי נע בין 6 חודשי מאסר בעבודות שירות ועד 12 חודשי מאסר בפועל. על הנאשם הוטלו 7 חודשי מאסר בפועל, פסילה למשך 10 שנים, פיצויים על סך 25,000 ש"ח, מאסר על תנאי ופסילה על תנאי.

מתחם הענישה בעבירה של גרם מוות ברשלנות נמוכה עד בינונית כאשר נקבעה רשלנות תורמת של צד ג' נע בין 6 חודשי מאסר ברף הנמוך שיכול שירוצו בעבודות שירות ועד 12 חודשי מאסר. אני סבורה כי כפי שנקבע בפסק דין פרבשטיין אין מקום לקבוע מתחם שתחתיתו נמוך מעונש המינימום הקבוע בחוק. עונש הפסילה נע בין 4 שנים ברף הנמוך ועד ל-12 שנים. אציין כי הסדר הטיעון בפסק דין גואטה חורג מהענישה המקובלת בתיקי גרם מוות ברשלנות.

קביעת מיקומו של הנאשם בתוך מתחם הענישה יקבע בהתאם לעברו של הנאשם, בשאלה אם נטל אחריות על מעשיו, במידת רשלנותו ובמידת הרשלנות התורמת של צדדים שלישיים.

לצד עונשי מאסר ופסילה מושת פיצוי למשפחת המנוח, המהווה פיצוי סמלי בלבד ואינו בא במקום הפיצוי הביטוחי.

העונש המתאים לנאשם

הענישה היא אינדיבידואלית, והיא נקבעת בהתחשב בנסיבותיו האישיות של הנאשם על רקע מכלול נסיבות האירוע (ראו למשל בע"פ 433/89 אטיאס נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(4) 170).

לאחר תיקון 113 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 שומה על בית המשפט להניח לצד מתחם הענישה המקובל את המקרה האינדיבידואלי שבפניו ולשקול מה יהיה העונש המתאים ואיזה שיקול הינו המרכזי וזאת בהתאם לנסיבותיו האישיות של הנאשם, עברו ונסיבות ביצוע העבירה. כך גם קבע המחוקק אפשרות לחרוג ממתחם הענישה כשישנה אינדיקציה שיקומית.

בעבירת גרם מוות ברשלנות יינתן לנסיבותיו האישיות של הנאשם משקל מסוים אך לא מכריע. מהפסיקה עולה כי גם כאשר מדובר בנאשם נורמטיבי שחווה אף הוא קושי רב כתוצאה מהתאונה ראוי להשית בעבירות מסוג זה מאסר הפועל.

אין מקום להשוות בין אסונו של הנאשם אל מול אסונה של משפחת הקורבן. יש להפנים את צורך בענישה ברורה ומשמעותית מאחורי סורג ובריח, כזו המעלה על נס את ערך קדושת החיים ומביאה בחשבון קודם כל וראשית לכל את המנוח ומשפחתו, את אלו שעולמם חרב עליהם במלוא מובן המילה ולנצח כתוצאה מהתאונה, אשר לא הייתה מתרחשת אלמלא רשלנותו של הנאשם.

עם כל הצער, על הקושי שיסב מאסר בפועל על הנאשם עליו לשלם את חובו לחברה. על משפחת המנוח לדעת כי דמו של יקירם אינו הפקר וכי מי שהביא למותו ייתן על כך את הדין. אסונה של המשפחה הוא נצחי, עונשו של הנאשם עם כל הקושי הגלום בו אך זמני הוא.

ב"כ הנאשם הפנה למסקנות ועדת דורנר לפיהן בין השאר רב הנזק על התועלת בהטלת עונשי מאסר קצרים למי שאין לו דפוסי התנהגות עבריינים בעבירות רשלנות. פסקי דין שניתנו לאחרונה בבית המשפט המחוזי חיפה לאור מסקנות הוועדה, התוו מגמה של הקלה בענישה בעבירת גרם מוות ברשלנות, במקרים בהם רף הרשלנות אינו גבוה (עפ"ת (חי') 62250-07-17 גולדברג נ' מדינת ישראל, מיום 19.10.17 (להלן: "פסק דין גולדברג"), וע"פ (חי') 41013-04-13 כרמון נ' מדינת ישראל, מיום 4.3.13, ועפ"ג (חי') 40674-11-17 עלי נ' מדינת ישראל, מיום 1.2.18).

אביא מדברי נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה, כב' השופט רון שפירא בפסק דין גולדברג:

"ער אני למדינית גזירת עונשי מאסר בפועל על נהגים שגרמו לתאונות דרכים קטלניות, כפי שנקבעה ע"י בית המשפט העליון בשורה של פסקי דין. ...

עם זאת, סבור אני כי הגיעה העת לבחון שוב מדיניות זו ולסטות ממנה, במקרים המתאימים. זאת בשים לב להוראות תיקון 113 לחוק העונשין במיוחד על רקע המסקנות הנלמדות מדו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים (פורסם בחודש נובמבר 2015, להלן: "ועדת דורנר" או "דו"ח הוועדה"). הדו"ח מצביע על הנזק העולה על התועלת שבמאסרים קצרים, ובמיוחד כשמדובר בנאשמים שאינם בעלי דפוס התנהגות עברייני מובהק. בנוסף מצביע הדו"ח, כמו גם תיקון 113 לחוק העונשין, על הספק שבעצם מימוש רכיב הרתעת היחיד והרבים המהווה שיקול במסגרת שיקולי הענישה ...

מסקנות ועדת דורנר, המבוססות על שורה של מחקרים שפורטו בדו"ח הוועדה, ביחד עם הוראות תיקון 113 לחוק העונשין ומשקלו של רכיב השיקום במסגרת שיקולי הענישה, מצדיקות בחינה מחודשת של שיקולי הענישה ככלל ובמיוחד בעבירות שעניינן במעשה המוגדר כרשלנות, ומחייבות התייחסות מתאימה בגזירת הדין במקרים מסוג אלו שבפנינו כעת. יוער בהקשר זה כי עיקר הפסיקה בעניין גזירת עונשי מאסר על עברייני תעבורה שגרמו למוות ברשלנות נקבעה קודם לתיקון 113 לחוק העונשין, וקודם לפרסום מסקנות ועדת דורנר. כעת, משתוקן החוק וניתן לשיקולי שיקום משקל משמעותי, יש להביא שיקולים אלו בחשבון, גם כאשר מדובר בעבירה של גרימת מוות ברשלנות בתאונת דרכים, כל זאת ביחד עם יישום מסקנות ועדת דורנר בכל הנוגע להעדר יעילות השימוש במאסרים במקרים מסוג זה שבפנינו..

על האמור יש להוסיף כי על המערער גם נגזר להיפסל מלנהוג למשך 10 שנים. כשמביאים בחשבון את גילו של הנאשם (בן כ-49 שנים), משמעות פסילת רישיון הנהיגה לתקופה

ממושכת היא, בפועל, חיסול כמעט מוחלט של יכולתו להמשיך ולנהוג, גם בעתיד. שלילת האפשרות לנהוג במקרה מסוג זה היא הענישה הראויה, לטעמי, בהיותה המענה הנכון למניעת סיכון מהנהג הפוגע. יצוין גם כי מדובר בענישה שאין להקל בה ראש בהיותה, בפועל, ענישה המגבילה הגבלה ממשית את אפשרויות העיסוק, על כל המשתמע מכך. עוד אציין כי סבור אני שהיה מקום לחייב את המערער/הנאשם לפצות את נפגעי התאונה בפיצוי גבוה יותר. אמנם פתוחה הדרך לפנות לבית המשפט בהליך אזרחי מתאים. עם זאת יש בפסיקת פיצוי הולם כדי להבהיר את עמדתו של בית המשפט והזדהותו עם סבלו של נפגע העבירה. אדגיש, בהקשר זה, כי לו היה בפנינו ערעור שכנגד הייתי שוקל להאריך את תקופת פסילת רישיון הנהיגה לתקופה ממושכת יותר, ואף לצמיתות, וכן להגדיל את סכום הפיצוי לנפגעי העבירה.”

בפסקי הדין האמורים ישנה מדיניות ענישה המאפשרת להימנע ממאסר בפועל מקום שאין מדובר ברשלנות ברף הגבוה ביותר וכשאין מדובר בנאשם בעל דפוסים עברייניים.

על אף האמור, על פי רוב, הכלל על פי פסיקת בית המשפט העליון הוא כי יש להשית בעבירות של גרם מוות ברשלנות מאסר בפועל כהכרה בערך קדושת החיים ושל הצורך להרתיע.

עם זאת יודגש כי בקביעת העונש המתאים לנאשם אין לפסוח על בדיקה אינדיבידואלית של [ראו תפ(חי) 13-11-43073 מדינת ישראל נ' זובידאת, לא פורסם (מיום 14.9.16)].

מצאתי למקם את הנאשם ברף הבינוני של מתחם הענישה.

רשלנותו של הנאשם התבטאה בעובדה שלא ציית לרמזור הצהוב בכיוון נסיעתו ובמקום להאט נסיעתו כשהוא מבחין ברמזור הירוק המהבהב האיצה כדי "להספיק" את הרמזור. כשעשה כן ונכנס לצומת כשהוא אינו רשאי להיכנס לתוכה נטל על עצמו סיכון באשר למצב התנועה בצומת הן של כלי הרכב והן של הולכי הרגל.

מידת רשלנותו של הנאשם הינה ברף הבינוני וזאת נוכח בחירתו המודעת שלא לעצור ברמזור עת ראה כי הירוק הפך למהבהב, האיץ וחצה את הצומת ברמזור צהוב. בחירה זו עומדת כרשלנות בפני עצמה שהביאה לכך שלא יכול היה לעצור

ולמנוע התאונה. מכאן שרשלנותו אינה רגעית אך אינה ברף הגבוה היות ולא חצה ברמזור אדום.

לרשלנותו של הנאשם נוספה רשלנותה של המנוחה שחצתה את מעבר החציה ברמזור אדום. שגגה זו עלתה לה בחייה. דברים אלה נאמרים עם כל הכאב והצער למשפחת המנוחה.

יחד עם זאת על אף רשלנותה של המנוחה רשלנותו של הנאשם עומדת בפני עצמה.

איני מקבלת את טענת ב"כ הנאשם לרלוונטיות של דברי כב' השופט זוסמן בהמ' 475/69 רוכורג נ' מדינת ישראל, פ"ד כג(2) 248. שם מדובר בתאונה בלתי נמנעת ובפגיעה באשה שעמדה עם גבה אל הכביש שלפתע החלה לרוץ לתוך מעבר החציה לא מרומזר. כב' השופט זוסמן קבע כי הנאשם לא היה צריך לנסוע באיטיות מוגזמת שתאפשר עצירה על אתר לפני מעבר החציה. ועם זאת מציין שם כב' השופט זוסמן:

"תקנות התעבורה אינן באות ליצור מכשול בדרכים, וכך גם תקנה 72(א) (שונתה וכיום תקנה 68 היא הרלוונטית, ש.ז.א) לא באה אלא לקבוע את מידת המהירות הסבירה של נהג המתקשר למעבר חציה. הוא חייב להאט, כדי שיוכל להגיב ביעילות ובמהירות על סכנה הצפויה לעובר דרך, והנסיבות האמורות בהוראת גג שבתקנה 39 (כיום תקנה 51, ש.ז.א), יכולות לחייב אותו להפחית את מהירותו עד למינימום, שמא יהיה הכרח לעצור לגמרי לפני המעבר. במה דברים אמורים: כאשר הנסיבות מגלות מקור של סכנה, כגון שנמצא אדם סמוך למעבר וספק אם הוא יחצה אם לאו, או שאדם רץ לעבר המעבר ועשוי להגיע אליו לפני הנהג. אך כאשר לא נמצא במדרכה אלא אדם אחד וזה מפנה לנהג את גבו והספיק להיפגע רק מפני שפתאום רץ אל תוך המעבר - לו הלכה המתלוננת הליכה רגילה, הכל מסכימים שהמערער לא היה פוגע בה - על שום מה יתמהמה נהג ויעכב את זרימת התנועה? הוא חייב לא רק לדאוג לבטיחותם של עוברי דרך אלא גם לצרכי תנועה והנסיבות לא חייבו האטה נוספת".

מכלל הן אתה שומע לאו. מקום שהנסיבות מחייבות האטה על הנאשם להאט. בנסיבות בהן ברמזור בכיוון נסיעתו של הנאשם דלק ירוק מהבהב והתחלף לצהוב חייבו האטה וזהירות. משלא נקט באלו התרשל הנאשם והסכנה שיכולה הייתה להתממש בדרך זו או אחרת, אף אם עקב רשלנותו של אחר התממשה לדאבון הלב.

את עונשו של הנאשם יש לקבוע על פי מידת רשלנותו אל מול אשמה התורם של המנוחה.

רשלנות הנאשם נעוצה בהתנהגות אותה יש לעקור מן השורש לפיה כאשר מבחין נהג ברמזור ירוק מהבהב, במקום להאט ולהתכוון לעצירה הוא מאיץ את מהירות נסיעתו כדי להספיק לחצות את הצומת גם כאשר הרמזור כבר הפך לצהוב. אני סבורה כי קיים צורך בהרתעת הרבים מפני התנהגות זו. אין מדובר בחוסר תשומת לב רגעית אלא בפעולה מכוונת שתוצאותיה עלולות להיות הרוות אסון. במרבית פסקי הדין אליהם הפניתי בקביעת המתחם הנסיבות פחות חמורות כיון שנקבע כי הנאשם חצה את הצומת באור ירוק מובהק ואילו הולך הרגל חצה את מעבר החציה באור אדום. במקרה שלפני נסע הנאשם ברמזור צהוב המחייב אותו להאט ולתת זכות קדימה.

מנגד לא ניתן לבטל את העובדה שגם כאשר חוצה נהג את הצומת באור צהוב, הרמזור להולכי הרגל בדרך החוצה יהיה עדיין אדום ואלמלא חברה רשלנות המנוחה לרשלנות הנאשם לא היה מתרחש כל אסון.

בהינתן רשלנות הנאשם, רשלנותה התורמת של המנוחה אני סבורה, לא בלי לבטים, מצאתי כי יש מקום להשית על הנאשם מאסר בן 6 חודשים בעבודות שירות בלבד. עם זאת לצד עונש מאסר בעבודות שירות אשית פסילה ממשית ופיצוי סמלי למשפחת המנוח. מתוך התחשבות בהשלכה הכלכלית שיש בכך על הנאשם לא אשית עליו קנס.

אציין כי נסיבותיו האישיות של הנאשם אינן מהוות שיקול מכריע בהחלטה להימנע מהטלת מאסר ממש. צודקת המאשימה כי ככלל אין לתת לנסיבות אישיות משקל מכריע בקביעת העונש בעבירות של גרם מוות ברשלנות (הגם שפסקי הדין שהציגה בטיעוניה בעניין זה דנים במקרי רשלנות גבוהה באופן ניכר ממקרה דנן וללא רשלנות תורמת מצד ג'). כאמור לעיל עיקרה של ההחלטה נעוץ במידת הרשלנות של הנאשם ובאשם התורם.

בנוסף התחשבתי גם אם לא באופן מכריע, בנסיבותיו האישיות של הנאשם ובמצב משפחתו המתואר בהרחבה בתסקיר. עוד התחשבתי בחוות דעת שירות המבחן שהתרשם כי התאונה הינה אירוע חריג בחייו של הנאשם ועל אף שלא נטל אחריות

מלאה על האירוע התרשם כי הדבר נובע מקושי רגשי לקשור עצמו לנטילת חייו של אדם.

גם העובדה שהנאשם ניהל הליך הוכחות אינה עומדת לחובתו משהוכיח רשלנות תורמת של המנוחה בתאונה.

על יסוד טיעוני הצדדים והאמור לעיל, אני מטילה על הנאשם את העונשים הבאים:

1. 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות.

על הנאשם להתייצב ביום 15.4.19 עד לשעה 10:00 בבוקר, בפני הממונה על עבודות שירות במפקדת מחוז דרום, יחידת עבודות שירות, ליד כלא באר שבע, לצורך קליטה והצבה.

תשומת לב הנאשם שעליו לבצע כל העבודות המוטלות עליו במסגרת עבודות השירות עפ"י הנחיות שתינתנה לו מעת לעת ע"י הממונה במקום. כל הפרה של עבודות שירות תגרום להפסקה מיידית של עבודות השירות ולריצוי עונש מאסר בפועל.

2. מאסר למשך 7 חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים.

התנאי יחול על עבירות של נהיגה בזמן פסילה או על עבירה של הריגה או גרם מות ברשלנות.

3. צו פיקוח ע"י קצין מבחן למשך 12 חודשים מהיום. שרות המבחן יפקח על

שילוב הנאשם במסגרות טיפוליות המתאימות למצבו.
היה והנאשם יפר את צו המבחן יומר רכיב עונש זה למאסר בפועל בהתאם לשיקול הדעת של בית המשפט.

4. פוסלת את הנאשם מלנהוג למשך 7 שנים . הנאשם יפקיד את רישיונו

במזכירות בית המשפט עד ליום 1.5.19. מתקופת הפסילה תנוכה הפסילה המנהלית.

5. פסילה על תנאי למשך 24 חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים והתנאי הוא

שלא ינהג בזמן פסילה או יבצע אחת מהעבירות בהן הורשע.

6. הנאשם יפצה את עזבון המנוחה בסך של 30,000 ₪ וזאת לתקופה ב-15 תשלומים חודשיים החל מיום 1.5.19. התשלום יבוצע באמצעות מזכירות בית המשפט שתפעל ליישום ההחלטה.

הודעה לנוכחים הזכות לערער על גזר הדין תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ט אדר א' תשע"ט, 06 מרץ 2019, בנוכחות הצדדים.